కారు రో కుక్క

డా॥ బాబు

"ఇది అంతర్జాతీయ బాలల సంవత్సర!
అందుకే ఈ సమావేశానికి ముఖ్య అతి
మన మధ్యలోవున్న ఒక బాలుణ్ని వు
పళంగా వేదికమీదకు ఆహ్వానిస్తున్నా—
అంటూ కొండంత రంగారావుగారు దభేళ
వేదికమీద నుంచి కిందికి దూకి, నేల
కూర్చున్న పిల్లల్లో నుంచి ఓ పద
కుర్రాణ్ని జబ్బ పట్టుకుని లాక్కొళ్ళి శ్రీమ
రాజేశ్వరిదేవిగారి పక్కనున్న కుర్చీ
కూర్చోబెట్టాడు.

సభికులంతా చప్పట్లతో మైదానా
మోతెక్కించారు. ఈ లోగా ఆ కుర్ర
పేరు, పేటపేరు, అవి ఇవీ తెలుసుక
మైకుదగ్గర కొచ్చారు రంగారావుగారు.

"మా ముఖ్యఅతిధి-అంటే-వేదికమీదు
పిల్లాడు హరిజనవాడ పిల్లవాడంట. వ
ఆశయానికి భగవంతుడిలా దొరికాడు. పే
లింగేశ్వరరావు. ఈ సమావేశానికి అధ్యక్ష
వహించిన శ్రీమతి రాజేశ్వరిదేవిగారిని లిం
శ్వరరావుగారికి దండెయ్యమని మన
చేస్తున్నాను."

ఈ మాటలు ముగించక ముందే ఎవ
బంతిపూల్దండ అందించారు. దాన్ని శ్రీమ
రాజేశ్వరిదేవిగారికి తను అందించాడు.

దేవిగారి చేతిలో తెల్లబొచ్చుకుక్క వుం
దాన్ని బల్లమీదుంచి ఆవిడ కుర్చీలో నుం
లేచిపైట సర్దుకుని, ఒకడుగు ముందుకేసి
రంగారావుగారి చెవిలో ఏదో చెప్పింది.

"ఓహ్! ఫోటోగ్రాఫరా? అవునవును. ఇ
వచ్చె వచ్చె. మీరప్పుడే దండెయ్యమాకండి
వన్‌మినిట్. ఇదో—ఫొటోగ్రాఫర్—నేన
వెనక్కి వెళ్ళి నిల్చుంటాగాని అమ్మగారు
నేను, లింగేశ్వర్రావు ముగ్గురం ఫోటోలో
పడేటట్టు చూడు. ఇది పేపర్లో పడుతుంది
సరేనా. దేవిగారూ ఇక మీరు దండెయ్యొచ్చు
తను వెనక్కి వెళ్ళి నిల్చున్నాడు.

ఆవిడ దండ వెయ్యడం, ఫోటో
తియ్యడం, చప్పట్లు మోగడం అంతా ఒక్క
సారి జరిగిపొయ్యాయి.

మళ్ళీ రంగారావుగారు మైకు దగ్గరికెళ్ళి, అంతర్జాతీయ బాలల సంవత్సరం ప్రాముఖ్యతను గురించీ, దీపావళి ప్రత్యేకతను గురించీ ఉపన్యాసం మొదలుపెట్టాడు.

ఈలోగా....

మెళ్ళో దండ వేయించుకున్న ముఖ్య అతిధి లింగేశ్వర్రావు తేరుకుని తనెక్కడుందీ, ఏం చేస్తుందీ-ఇత్యాది ప్రశ్నలకు జవాబులు వెతుక్కోసాగాడు.

హరిజనవాడలో లింగేశ్వర్రావు పేరు లింగడు. ఇంట్లో అందరికన్నా చిన్నవాడు. ఆ ఇంట్లోవున్న వాళ్ళంతా, అమ్మతోసహా, ఏదో ఒక యింటికి కూలికి వెళ్తారు. పొద్దున్నే అమ్మ గంజికాచి పోస్తుంది. అంతా గంజి తాగి పనులకు వెళ్తారు. తను బడికి వెళ్ళాలి. మొదటి నాలుగు తరగతులు యెదో వొక రకంగా చదివేశాడు కాని అది అబ్బేటట్టు కలిసొచ్చినట్టు లేదు. తను బడికి వెళ్ళేదే అంతంత మాత్రం. పుస్తకాలు, నోటుపుస్తకాలు వుండేవికావు. చెక్కలూడిపోయి, రెండుముక్కలయిన పలకముక్క ఒక్కటుండేది. దానిమీదే తన రాత రాసుకునేవాడు. పలకమీద రాసిన రాతల్లా చెడిపోయినట్టే తన చదువు కూడా చెడిపోయింది.

"హరిజన పిల్లల చదువు విషయంలో ప్రభుత్వం ఏం చేసిందని ఈ వేదికమీద నుంచి ప్రశ్నిస్తున్నా...." రంగారావుగారు ఊగిపోతూ ఉపన్యాసాన్ని దంచేస్తున్నాడు.

"నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్య-అని విస్తృతంగా ప్రచారంచేసి, పేపర్లనిండా వార్తలతో నింపేసి, దాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. అయితే అది ఈనాడు ఏమైంది? పేదవాడికి విద్యనేది కేవలం మిధ్యగా తయారయింది కాదా? ..."

రంగారావుగారు ఊగుతూనే వున్నారు.

లింగడు ఒక సంవత్సరం బడి ఎగ్గొట్టినా నాలుగంగుళాలు నిక్కి మిగతా పిల్లలందరికన్నా పొడవనిపించినా, మళ్ళీ బడిలో చేర్పించారు. వీడికేదో చదువొస్తుందన్న నమ్మకంకన్నా, పేదపిల్లలకు మధ్యాహ్నం పూట ఉచితంగా భోజనం పెడుతున్నారన్నది ముఖ్యమయింది. అయితే అది కూడా అచ్చి కలిసిరాలేదు. పలకలేదనో, పుస్తకంలేదనో ఫస్టు పిరీడ్‌లోనే బళ్ళోనుంచి వెళ్లగొట్టేవాళ్లు. తన గుడిశలో పచ్చి మంచినీళ్ళే మధ్యాహ్నపు భోజనపానాదులు లింగడికి.

"అంచేత... నేను మనవిచేసేదేమిటంటే, హరిజనవాడల్లోవున్న పిల్లవాళ్ళకు మనం ఒక కాన్వెంటు పెట్టాలి. వాళ్ళను హాస్టల్లలో చేర్పించాలి. యూనిఫారాలివ్వాలి. మూడు పూటలు కడుపునిండా భోజనం పెట్టాలి. ఇలాంటి దీపావళి పండుగలు వాళ్ళచేతనే చేయించాలి..."

రంగారావుగారి ఉద్రేకానికి తట్టుకోలేక సభకులంతా మళ్లీ చప్పట్లు మోగించారు.

దీపావళి వారంరోజులువుందనగానే'ఢాం' అని రోలు రోకలి మోగింది! అప్పట్నుంచీ లింగడికి దీపావళి రంగుల కలలు రావడం మొదలయ్యాయి. తను కూడా ఏదో కాల్చాలని, ఏదో ఢాం అనిపించాలని ఎంతో ఆశపడ్డాడు కాని లాభం లేకపోయింది. కల వస్తేనే బావుండుననుకుంటే అది కూడా దూరమయింది. గొప్పింటివాళ్ళు చేసే టపాకాయల గోలకి తనకసలు నిద్రపట్టడంలేదు. కల ఎలా వస్తుంది?

"గత ఆరుమాసాలుగా ఈ విషయాన్ని గురించి ఆలోచించి, నేనొక, ప్రణాళిక నేర్పాటు చేశానని మనవి చేస్తున్నాను. దీన్ని గురించి మన రాజేశ్వరీదేవిగారితో, తదితర పెద్దలతో చర్చించాను. వారిచ్చిన ఊపే నాచేత ఇంత ఖర్చు పెట్టించి ఈ సభను ఏర్పాటు చేయించింది. మన ప్రణాళికను అమల్లో పెట్టడానికి కనీసం నాలుగు లక్షలయినా కావాలి. అంటే యీ నాలుగు లక్షల్నూ మనమే యివ్వాలా—అని బాధపడమాకండి. ప్రభుత్వం వారు, మన మెంత పోగుచేస్తే అంత వాళ్లిస్తామన్నారు. అంటే—మనం

అంతర్జాతీయ బాలల

సంవత్సరం

ఇది !

రెండులక్షలు పోగుచేశామనుకో డి, ప్రభుత్వంకూడా రెండులక్షలిస్తుందన్న ంట. ఈ విశ్వబాల వత్సరంలో...హరిజన పి లకు మనం ఇంతకంటే చెయ్యగల మం పనే ముంటుంది? అందుకే—ఈ సభ వ ుయ గానే మనమంతా చందాలకు బయలుదే ాం. అయితే ఒట్టిచేతుల్తోకాదు. చీపుర్లు తీ కుని మరీ వెళ్దాం. గాంధీమహాత్ముడు ప ుజన వాడల్ని వూడవలేదా? మనం ఊడ్చితే స్పొ అని నేవీ వేదికమీద నుంచి ప్రశ్నిస ్నా. అసలు మహాత్ముడు ఊడ్చిన చీప ు ఏ మ్యూజియంలో వుందో తెలుసుకుని, ుదు లోంచి రాష్ట్రానికొక చీపురుపుల్ల చ ్పున కేంద్రం పంపాల్సిందిగా మనవి చేస్తున ను. ఏ దంతపు పెట్టెలోనో, అద్దం పెట్టె ునో పెట్టి ఆ చీపురుపుల్లను శ్రీరామపా ుల పదిలపర్చాలి. ఇంతకూ చెప్పొచ్చి ేమి టంటే—మనమంతా చీపుర్లు తీసుకొని వెళ్లి హరిజనవాడల్ని త్వరగా వూడ్చి, ఫో ోలు తీసుకున్నాక చందాలు పోగు చెయ్య ్చ. మనతోపాటు తిరిగే పిల్లలకి మిఠా ు, పెద్దలకి కూల్డ్రింక్సు చివర్లో యివ్వ ునికి శ్రీమతి రాజేశ్వరీదేవిగారు ముందుకొచ ్రని ఈ పనికి చెప్పడానికి గర్విస్తున్నా. దే ారు వీరి భర్త కేశవ్ రావుగారు వీరస్వర్గం లం కరించినప్పట్నించి యిలాంటి సమావే ల్లో చాలా చురుకుగా పాల్గొంటున్న వి ుం మీకు తెలుసు. ఇప్పుడు వారు మ ాడ తారు...."

రంగారావు కూర్చోగానే శ్రీమతి రాజే శ్వరీదేవిగారు ఉపన్యాసాన్ని మొదలుపె ారు.

లింగడి మనస్సు మిఠాయిల ుదికి పోయింది. ఆగస్టు పదిహేనో తా ున, పొద్దున్నే ఎగరేసే జండా దగ్గరకొస్తే ుట్లు పంచిపెడతాం అని పెద్దలంతా పధ్నా ుగో రాత్రి చెప్పి వెళ్లారు. లింగడు పొద్దున్నే ుడా దగ్గరికి పరుగెత్తాడు. పెద్దవాళ్లంతా మా ాక నిజంగానే పిల్లలకి స్వీట్లు పంచిపెట్టా .... "మనకు ఫలానా యేడు ఈ నెల ఈ తా ుున స్వతంత్రం వొచ్చింది, భారతమాతకీ -" అంటూ. అప్పుడు లింగడు అనుకున్నా — ఈ స్వతంత్రం ప్రతిరోజూ వొస్తే బా ుడు —అని.

అదేదో వచ్చినట్టుగానే వుంది. అం — స్వతంత్ర భారత్కి, జై; మహాత్మాగ ుధీకి జై; అంతర్జాతీయ బాలల సంవత్సరానికీ జై

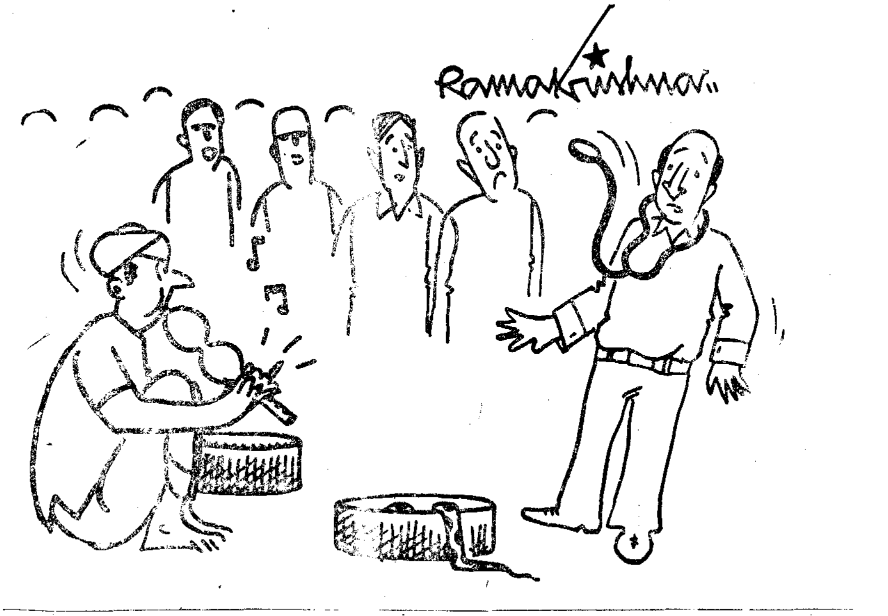

అని కేకలు పెడుతున్నారు!!

ఈలోగా రంగారావుగారు తన దగ్గరకొచ్చి, మళ్లీ జబ్బ పట్టుకుని బయటకు లాక్కెళ్లి, టాపులేని జీపులో కూర్చోబెట్టాడు. తర్వాత శ్రీమతి రాజేశ్వరీదేవిగారు ఆవిడ కుక్క, ఇంకా కొంతమంది పెద్దవాళ్లు జీపులో యెక్కారు. చివరగా రంగారావుగారు, ఫోటో గ్రాఫరూ జీపుదగ్గరకొచ్చి కొన్ని ఫోటోలుతీసి నెమ్మదిగా జీపును నడిపించుకుంటూ, 'జై'లు కొట్టుకుంటూ బయలుదేరారు.

లింగడికి జీపు యెక్కడం అదే మొదటి సారి! తొందరగా గూడెం వెళ్తే బావుండు ననుకున్నాడు. దీపాలు పెట్టేవేళ అవుతుంది గనుక అమ్మొచ్చేస్తుంది. కనీసం అమ్మయినా తను జీపు యెక్కడం చూస్తే బావుండు నను కున్నాడు.

"ఆగండి" రంగారావుగారు కేకవేశారు. జీపు వెనక చీపుర్లు పట్టుకొస్తున్న జనమంతా ఒక్కసారి ఆగిపొయ్యారు. రంగారావు జీపు మీద నిల్చొని, లింగడి జబ్బ పట్టి పైకి లాగాడు. దాంతో తనుకూడా జీపుమీద నిల్చో వాల్సొచ్చింది.

"సోదర సోదరీ మణుల్లారా, హరిజన వాడల్ని ఉత్త చీపురులతో ఊడ్చితే ప్రయో జనం లేదు. అక్కడున్న పిల్లలకి మన దీపావళి సంబరాన్ని పంచిపెట్టాలి. అందుకే రోడ్డుకి ఆవైపూ, ఈవైపూ వున్న కొట్లలోకి ఇండ్లలోకి వెళ్దాం. జోలెపట్టి అడుగుదాం. చందాలతోబాటు చిచ్చుబుడ్లనూ, మతాబుల్నీ, టపాకాయల్నీ కూడా వెయ్యమందాం. రండీ—సిగ్గుపడకండీ."

రంగారావుగారు దభేలుమన్నారు. శ్రీమతి రాజేశ్వరీదేవిగారు తన పప్పీని నాజూకుగా పట్టుకుని నెమ్మదిగా దిగారు. లింగేశ్వరరావుకు భయంవేసింది—తనను కూడా యెక్కడ దిగ మంటారో అని.

"నువ్వు జీపుమీదే నిల్చో" రంగారావు గారు ఆదేశించి శ్రీమతి రాజేశ్వరీదేవిగారు వెంటరాగా, మిగతా జనం జై మంటుంటే - టపాసులు పోగుచెయ్యడానికి బయలుదేరారు.

లింగడి మనస్సు ఉరకలు వేసింది— తననింకా జీపుమీదే వుండమన్నందుకు: చిచ్చుబుడ్లూ, మతాబులూ టపాకాయలూ తనకోసం పోగుచేసుకుని రావడానికి వెళ్లి నందుకు.

ఆ రోజు యింకా పొద్దన్నా పొడవలేదు సీమటపాకాయల మోత ఎక్కువయింది. ఎవరో ఆటంబాంబు పెడితే ఉలిక్కిపడి లేచాడు లింగడు.

రాత్రి మిగుల్చుకున్న జొన్న అన్నంలో కలిపోసుకుని తింటున్నాడు వాడి తండ్రి. అమ్మ పొయ్యికెదురుగా కూర్చుని రాజే స్తోంది. ఆవులించి, కళ్లు నులుపుకునికూర్చుని కాసేపు టపాకాయల మోత విన్నాడు. ఆ వూళ్ళో వున్నవాళ్ళంతా కాల్చితేనేగాని లేక పోతే అంత మోతరాదు. మరి తను కాల్చడేం?

వెంటనే లేచి తల్లిదగ్గరకెళ్లాడు. మండీ మండని పొయ్యికెదురుగా కూర్చొని,కంట్లోకి పొగపోతే కారే కన్నీళ్ళను పైటతో తుడుచు కుంటున్న తల్లి పక్కన చేరాడు.

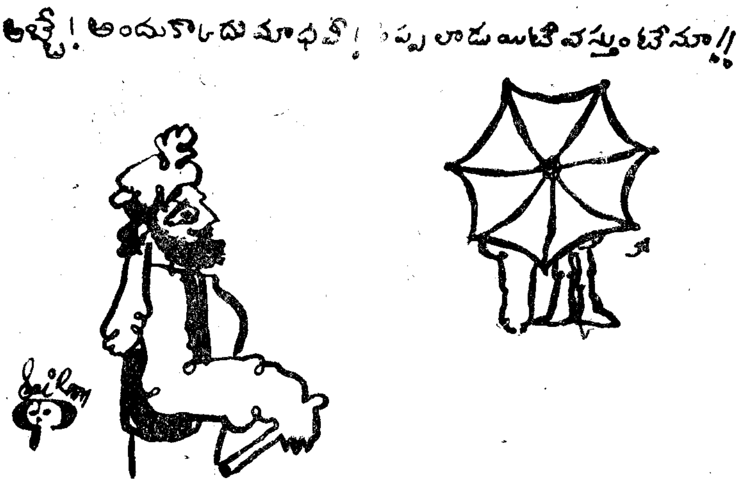

"నాక్కొన్ని టపాకాయ లియ్యవే. కాలుస్తా" అడిగాడు. ఆమె వెంటనే పలక లేదు. ఈసారి ఒక తోపు తోసి—

"కాలుస్తా టపాకాయ యియ్యమంటే" కాస్తా విసుగ్గా అడిగాడు. ఆమెకు కోప మొచ్చింది.

"ఏందిరా కాల్చేది పాసిమొకమా? ఎల్లి ఎవుడి కొంపన్నా కాలుప్. గంజిలో ఎయ్యడానికి వుప్పుకల్లు లేదు. టపాకాయ లెమ్మంటే యాడనుంచొత్తాయి?" విదిలించ వేస్తూ అంది.

అలాటి విదిలింపులూ, చీత్కారాలూ మామూలే. చాలా సేపయ్యాక ముఖం కడుక్కొని గంజి తాగి ఊళ్ళోకి బయలుదేరాడు. ఎక్కడ పెద్ద శబ్దంవస్తే అక్కడకు వెళ్ళడం అక్కణ్నుంచి మరో చోటికి-అట్లాగే పెద్ద బజార్లన్నీ తిరిగి మధ్యాహ్నం యింటి కొచ్చాడు. గుడిసెకడ్డంగా పెట్టిన తంగేడు తడికను పక్కకు తోసి, లోపలకెళ్లాడు. ఉట్టి మీద పిడతలో మజ్జిగ అన్నం ఉంటే అది తాగి, మళ్ళీ బయటపడ్డాడు. ఈసారి ఎట్లాగన్నా ఒక సీమ టపాకాయని సంపాదించాలి అని ఆ వీధి ఈ వీధి తిరుగుతూ కాల్చేసిన టపాకాయల్ని నలిపి చూస్తూ - అటూఇటూ తిరిగి మున్సిపలు స్కూల్లో జరిగే మీటింగు దగ్గరకొచ్చాడు. అక్కడ - రంగారావుగారి ప్రణాళికా కార్యక్రమంలో ముఖ్య అతిధిగా మారి, మెళ్లో దండవేయించుకుని, జీపుమీద నిల్చున్నాడు.

దారినపొయ్యే వాళ్లంతా తననే చూస్తూ వుంటే తానొక దొరబిడ్డయిపోయినట్టు ఉప్పొంగిపోయాడు. అయితే తనను గుర్తు పట్టేవాడు ఒక్కడుకూడా ఆ దారిన రాకుండా
ోవడం కష్టమనిపించింది. అనుకోకుండా
నకు పట్టిన ఆ యోగానికి ఉబ్బి తబ్బిబ్బయి
ోతూ చాలాసేపు అలాగే నిల్చున్నాడు.

ఇంతలో రంగారావుగారు, రాజేశ్వరీదేవి
రు ఉల్లాసంగా జీపువైపు రావడంచూశాడు.
ంగారావుగారు, మరో నలుగురు ఓ గోనె
ంచీని ఈడ్చుకొచ్చేరు. ఆ గోనె నిండా
పావళి సరుకేవుంది. రాజేశ్వరీదేవిగారి పైట
ంగులో రూపాయలున్నాయి.

"అబ్బా ఎన్ని రూపాయలు ఎన్ని టపా
యలు ..." అనుకున్నాడు. గోనెసంచీని
పులో వేశారు; శ్రీమతి రాజేశ్వరిదేవిగారు
టలో కట్టిన రూపాయల మూట గుండెల
ంద భద్రంగా వుంది. ఆవిడ జీపు ఎక్క
ర్చోగానే పప్పీ వచ్చి ఆమె తొడమీద
ర్చుంది. ఇంకా ఏమిటి ఆలస్యం అన్నట్టు
విడ రంగరావుగారి కేసి చూపింది.

"ఇదే! వచ్చె వచ్చె" అంటూ జీపు
క్కాడు. అప్పటిదాకా జీపుమీదే నిల్చొని
న్న లింగేశ్వర్రావును జబ్బ పట్టుకుని జీపు
కి దించి-

"సోదర సోదరీ మణుల్లారా. మీ ఉత్సా
నికీ దేశభక్తికి మా ధన్యవాదాలు. మీరిచ్చిన
హకారం మరువలేనిది. అయితే మనం
నుకున్న కార్యక్రమంలో ఒక్కటే మిగిలి
యింది. అది హరిజనవాడల్ని ఊడ్చే
ర్యక్రమం. ఇప్పటికే మీరంతా అలిసి
య్యారు. పైగా చీకటి పడబోతుంది -
రంతా వెళ్ళి దీపావళి బాణా సంచా
ల్చాలి గనుక-ఈ వాడలు ఊడ్చే కార్య
మాన్ని జనవరి ఇరివై ఆరో తేదీకి-అంటే
రిపబ్లిక్ దినంనాటికి వాయిదా వేస్తున్నాం.
ం ఆఫీసుకి వెళ్ళి లెక్కలు, లావాదేవీలు
చూసి, ఏ వాడలో ఎన్ని పంచాలో చూసి— నేనూ, శ్రీమతి రాజేశ్వరీదేవిగారు, లింగేశ్వర్రావు వెళ్ళి తక్కిన కార్యక్రమాన్ని చూస్తాం. మీ సహకారానికి మరోసారి ధన్యవాదాలు. ఇక శెలవ్. జై హింద్." అని జీపులోకి జారుకున్నాడు. ర్య్ మంటూ జీపు మెలికలు తిరిగి, వీధులు మార్చుకుని, శ్రీమతి రాజేశ్వరిదేవిగారి భవంతిలోకి వెళ్ళి ఆగింది. అప్పుడే నౌకర్లు ప్రమిదెలతో భవంతిని అలంకరిస్తున్నారు. జీపును చూడగానే ఇద్దరు పరుగెత్తుకొచ్చారు. వాళ్లిద్దరికి దీపావళి సరుకున్న గోనెసంచీని బయటకు లాగి హాల్లో పెట్టేపని పురమాయించి, రంగారావుగారు, దేవిగారు, హాల్లోకి నడిచారు. పప్పీ గభాలున దూకి గదిలోకి పోయింది. తనను పిలవక పోయినా లింగడు మెళ్ళో దండను జీపులోనే పెట్టి వాళ్ళ వెనకనే హాలు గుమ్మంవరకు నడిచి అక్కడే నిలబడ్డాడు. దేవిగారు, రంగారావుగారు చెరొక సోఫాలో కూర్చున్నారు.

పైట చెంగులో మూట కట్టుకొచ్చిన రూపాయల్ని టీపాయ్‌మీద పోసింది. అందులో నోట్లూ, చిల్లరా అంతా కలిసి వుంది. లింగడికళ్ళు జిగేల్‌మన్నాయి! అంతా తనకోసమే! అబ్బా—బస్తాడు టపాసులా, దోసెడు రూపాయలు!! ఇవన్నీ యింటికెలా మోసుకెళ్లాలి? అదే జీపులో వెళ్తే పోలే. పొద్దునడిగితే ఒక టపాకాయ యివ్వలేని అమ్మ యివన్నీ చూసి ఏమనుకుంటుందో అనుకున్నాడు. అన్ని మందులూ వొక్కడే కాల్చడం బావుండదు కనుక కిట్టిగాడిని, సీతాలుని, మల్లిగాడిని కూడా పిలిచి వాళ్ళక్కూడా కాసిన్ని యివ్వాలనుకున్నాడు. తన చేతికొచ్చిన రూపాయలతో ముందు పలకా, బలపం, పుస్తకాలు కొనుక్కోవాలి. పంతులికి అయిదు రూపాయలిచ్చిచదువు చెప్పించుకోవాలి; తర్వాత కుండెడు జొన్నలు కొని యింట్లో పొయ్యాలి. అన్నం-అంటే అమ్మ పెట్టాలి. ఇంకెప్పుడూ కడుపు కాలడానికే వీల్లేదు; ఇంకా డబ్బులు మిగిల్తే—ఒక చాప, దుప్పటి కొనాలి—చలి ప్రాణం తోడేస్తుంది. ఇంకా డబ్బులు మిగిల్తే....

"లింగం", రంగారావుగారి కేకకి ఉలిక్కిపడి, ఆ పేరున్నవాళ్ళు తన వెనుక ఎవరన్నా వున్నారేమోనని చూశాడు.

"నువ్వేరా లింగేశ్వరా — ... చూస్తావేం-ఇటురా" రంగారావు పిలిచాడు.

"మీరు లింగేశ్వర్రావు అనీ వాడికి నేర్పించారుగా...." దేవిగారు నవ్వారు.

"చూడు. వెధవ మీటింగు గొడవలోపడి కుక్క బిస్కట్లే మర్చిపోయాం. ఒరేయ్. పక్కనే పెద్దకొట్టుందిగాని, అర్జంటుగా వెళ్లి ఒక కుక్కబిస్కెటు పొట్లాం తీసుకురా. ఇంద నాలుగురూపాయలు. చిల్లరిస్తే పట్రా ఫో."

ఆ కసిరింపుకు లింగడి గుండె గతుక్కుమంది. మారుమాట్లాడకుండా ఆ నాలుగు రూపాయల్ని తీసుకుని కొట్టుకు నడిచాడు.

హృదయ గానం

వెలిగింతును నిరంతరం
ప్రతి ఎదలో మణిదీపం
విరచింతును హృదంతరం
ఆలపించు మధుగీత

అణగారిన జీవితాల
ఆనందామృతము [illegible]సి
తరతరాల శుభస్వ[illegible]
శిరీషాలు కుసుమించగ

నిరాశలూ నిట్టూర్పులు
నిర్వేదన లంతరించి
ప్రగతి కాంతి పథవ పైన
ప్రజారథం పయనించగ...

క్రమ్ముకొనిన కల్మషాల
కారుటెరుల తెరలు [illegible]లగి
సమ ధర్మం సహజీవ
సౌభాగ్యం వికసించ
చెలగి మెలగి నరులందరు
మానవతా మందిరాన
చిరునగవుల సురభిళ[illegible]
స్నేహదీప్తి వెలయించగ...

ప్రతి కంటికి కొత్త వెలుగు
ప్రతి గుండెకు కొత్త [illegible]లుపు
నవజీవన సుప్రభాత
రాగోత్సవ మందించగ
సమరాగ్నుల జ్వాలల[illegible]
మమకారపు మధువులు[illegible]రి
సుందరమై సురుచిరమై
ఈ వసుమతి విలసిల్లగ...

—కె. దినకర్

కుక్క బిస్కెటు పొట్లాం కొని పరుగెత్తుకొచ్చాడు.

రంగారావు, రాజేశ్వరీదేవిగారు పకపకా నవ్వుతున్నారు. వారిముందున్న చిన్న బల్ల మీద రూపాయలూ లేవు, చిల్లరా లేదు. రెండు గ్లాసులు, ఒక ఎర్రబుడ్డి జీడిపప్పులూ వున్నాయి. టపాసులున్న గోనెనీ, డబ్బుల్నీ జీపులో పెట్టారేమోననుకున్నాడు కాని-జీపు కూడా లేదే.

లింగడు నెమ్మదిగా వాళ్ళదగ్గరకెళ్ళి కుక్కబిస్కెట్ల పొట్లాన్ని, అర్ధరూపాయి బిళ్ళనీ బల్లమీద పెట్టాడు.

"అర్ధరూపాయి వెనక్కిచ్చాడా? ఒరేయ్ లింగం. ఆ అర్ధరూపాయి తీసుకొని మీ గూడేనికి పో. కావాలంటే టపాకాయలు కొనుక్కో పో" రంగారావుగారు అన్నాడు.

"ఊం. తీసుకో. పర్వాలేదులే. వీడి జన్మలో చూసివుండడు. ఫిఫ్టీపైస్ కాయిన్ని. పోరా" రాజేశ్వరీదేవి గారన్నారు.

ఆమె ఒళ్లో బొచ్చుకుక్కపిల్ల కుయ్, కుయ్‌మంటూ గోము చేస్తోంది.

లింగడికేమీ అర్థంకాలేదు. గోనె, రూపాయలు ఏమయ్యాయి? అదే వాళ్ళ నడిగాడు.

"మరి.... గోనె, రూపాయలూ ఎయ్యి?"

రంగారావుగారి ఒక్క ఉరుము ఉరిమి—

"ఏం.. గోనెనీ రూపాయల్నీ గూడేనికి [illegible]యుకెళ్తావా?" అడిగాడు.

"అవునండీ. మాకే పంచుతా మన్నారుగా?" అమాయకంగా లింగడు అడిగాడు.

"ఏంట్రా పంచేది నీ అయ్య సంపాదించిన సొమ్మనుకున్నావా? నీకు దండేసి, ఊరేగించింది చాలదని.... ఊరు మీదంతా పోగు చేసిపెట్టాలా? పో. పోరా వెధవా. మళ్ళీ కనిపిస్తే కాళ్లిరగ్గొడతా. పో." అర్ధరూపాయి చేతిలోపెట్టి జబ్బపట్టుకుని బయటకు ఈడ్చేసి తపీమని తలుపు మూసేశాడు రంగారావుగారు.

పొట్టని చించి పేగులు లెక్కపెట్టినట్లనిపించింది లింగడికి. కళ్ళవెంబడి గిర్రున నీళ్లు దిరిగాయి. తల దిమ్మెత్తిపోయింది. తడబడుతూ, మోర పైకెత్తుకుని భారంగా నడుస్తూ—ఓ కొట్టుముందుకొచ్చి ఆగాడు.

"ఏంరా, ఏం కావాలి?"

"కిరసనాయలు. కిరసనాయిలు" అన్నాడు శూన్యంలోకి చూస్తూ—

"ఎల్లి ఎవుడి కొంపన్నా కాలుప్...." పోయిన అమ్మ అన్న మాటల్ని గుర్తు చేసుకుంటున్నాడు లింగడు. ★